

Menningarviðburður á Kjarvalsstöðum

AUGUSTE RODIN

Höggmynda- og ljósmyndasýning

Næstkomandi laugardag, 23. október, klukkan 16 mun borgarstjórnin í Reykjavík, *Markús Örn Antonsson*, opna formlega að *Kjarvalsstöðum* yfirlitssýningu á verkum eftir franska myndhöggvarann *AUGUSTE RODIN (Paris 1840 – Meudon 1917)*, en hann er tvímælalaust einn merkasti myndhöggvari allra tíma. Sýningin, sem kemur frá *Rodin-safninu* í París, hefur að geyma 62 höggmyndir og 23 ljósmyndir af listamanninum og umhverfi hans. Þar á meðal eru sýnd mörg heimsþekkt verk líkt og *Hliðin að víti*, *Hugsuðurinn*, *Kossinn*, *Borgararnir frá Calais* og *Balzac*. Viðstaddirur opnunina verður *Jacques Vilain* forstöðumaður *Rodin-safnsins* í París. Sýningin stendur fram til 5. desember 1993. En hver var *AUGUSTE RODIN*?

Rodin var sonur undir-manns hjá embætti sýslu-manns. Hann sveigði út af hinni hefðbundnu mennta-braut fjórtán ára gamall og fór að sækja tíma við *Hinn keisaralega dráttlistar- og stærðfræðiskóla* þar sem hann hlaut leiðsagnar *Lecoq de Boisbaudran* og *Louis-Pierre-Gustave Fort*, hvar hann lærði að teikna eftir minni og móta af mikilli list. Hann fór að vinna við húsaskreytingar á vegum verkataka sem unni við list-skreytingar í París þegar *Hausmann* hafði yfirumsjón með gagngerum breytingum í borginni í valdatíð *Napóleons III*.

Munkareglan og alvarleg áföll

Rodin gerði þrjár árangurslausar tilraunir til að komast í listaskólann í París. Lát systur hans fékk mjög á hann, svo mjög að hann hugðist ganga í munkareglu sem nefndist *Fedur hins mjög svo heilaga sakramentis*, reglu sem faðir *Eymard* hafði stofnað. Rodin gerði portrett af *Eymard* þessum sem ráðlagði honum að hætta við að gerast munkur. Hann fylgdi ráðum hans, tók að sækja tíma hjá *Barye* í *Safninu* og fór að vinna hjá

Carrier-Belleuse.

Hann fékk ekki að sýna verkið *Nefbrotna manninn* á hinni árlegu *Salon-sýningu* árið 1864, en það var alvarlegt áfall fyrir hann því öðruvísi gátu listamenn hvorki náð til almennings né gert sér vonir um að fá pantanir um verk.

Lífsförunauturinn og árin í Brussel

Hann hitti *Rose Beuret* sem ól honum son og varð lífsförunautur hans til æviloka. Árið 1871 var honum vikið úr hernum vegna þess hversu nærsýnn hann var. Hann fór því með *Carrier-Belleuse* til Brussel og vann ásamt honum við að skreyta *Kauphöllina*. Því næst hóf hann samstarf við *Joseph Van Rasbourn* og saman unnu þeir ýmiskonar veggskreytingar á byggingar í heldri manna hverfum borgarinnar.

Á Brussel-árunum hjó Rodin út fjölda brjóstmynda eftir sínu höfði eða goðsögu-leg verk á borð við þá skreytilist sem mjög var tóknað á átjándu öldinni, fór í gönguferðir umhverfis borgina og mál-aði.

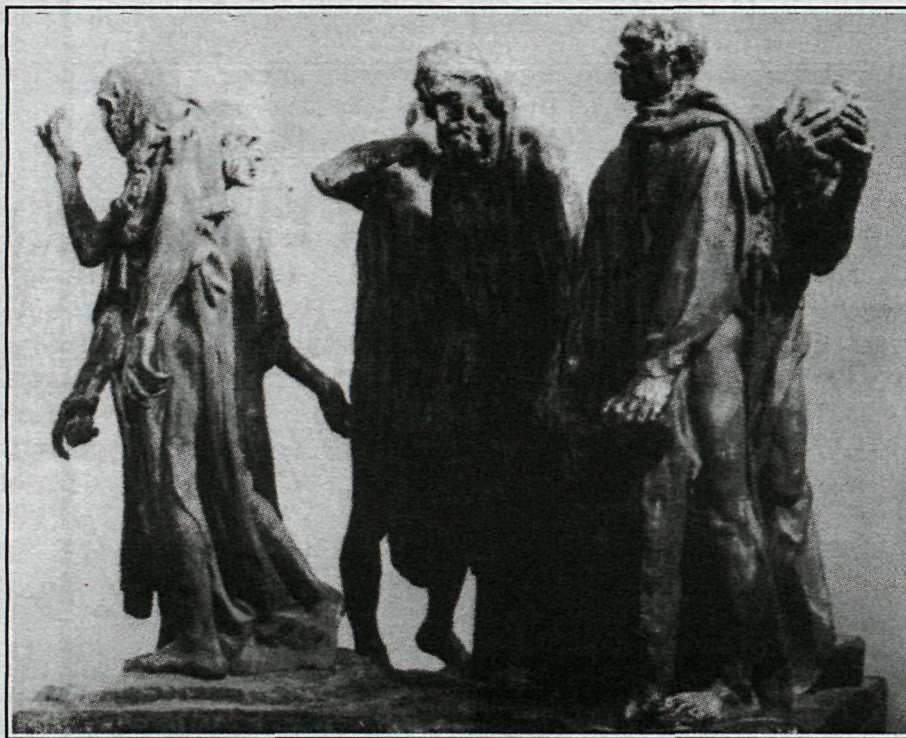
Mikaelangeló og liststuldur

Árið 1875 lagði hann af stað fótgangandi suður til Ítalíu og hafði viðkomu í Tórnó, Genóva, Písa, Róm, en einkum þó í Flórens. Eftir þessa miklu þilgrímsferð á vit formladar, einkum þó á vit *Mikaelangelós*, fylltist hann mikilli vinnugleði og skapaði ákaflega persónuleg verk úr sígildum efniviði: *Ógnaröldina*, *Mann á gangi* og *Jóhannes skírara*.

Árið 1877 var hann sakaður um myndstuld varðandi *Ógnaröldina*; ásökun þessi olli miklu fjaðrafoki og varð til þess að nafn hans komst á allra varir.

Heimssýningin og vaxandi orðstír

Rodin hélt aftur heim til Frakklands og fór að vinna við að undirbúa *Heimssýninguna 1878*. Hann mótaði

AUGUSTE RODIN: Borgararnir í Calais, bronsskúlpúr frá 1884 til 1886, í eigu *Hirshhorn-safnsins* í Washington.

furðuskepurnar við *Trocadéro-höllina*, skreytti vasa fyrir postulíns-verkstæðin í *Sèvres* og reyndi eftir megni að fá verkefni á vegum hins opinbera. Hann kynnti tillögu að minnismerki um þá sem féllu í umsátrinu um París árið 1870, en verk hans, *Herkvæðning*, vakti nánast enga athygli.

Orðstír Rodins fór þó vaxandi og ríkið keypti af honum *Ógnaröldina* árið 1880. Hann kynntist framámónum í bókmenntalífinu á bókmennta-kvöldi hjá *frú Adam* og þeir sáu til þess að hann fengi pöntun um að vinna gífurlega mikla bronshurð í *Skreytilistasafni* sem þá var í byggingu. Efniviðinn átti hann að sækja í *Hinn guddómlega gleðileik* eftir *Dante*.

Rodin fékk vinnuástöðu í marmaraskemmu ríkisins og verkið greitt að hluta til fyrirfram. Svo virðist sem hann hafi sjálfur valið kaflann úr ljóði *Dantes*, *Lýsingar á Víti*, en hann var álíka svartsýnn í hugsun og skáldið mikla frá

Flórens. Verkið verður að *Hliðinu að Víti*, enda þótt Rodin hafi aldrei lokið við það.

Gífurlegur sköpunarkraftur

Í *Hliðinu* kemur hinn gífurlegi sköpunarkraftur listamannsins berlega í ljós. Það verður honum óþrjúttandi uppspretta forma allt til hans hinsta dags. Í því gafst Rodin færi á að myndskreyta alþekktar frásagnir á borð við *daudastríð Ugólíns*, ástarsambandið sem aldrei gat neitt orðið úr milli *Paolos* og *Francescu*, en einkum þó ástríður mannsins og þjáningar.

Fjöldi mynda, þar sem mannlíkamin er togaður og teygður eins og um fimleikaæfingar væri að ræða, settur í yfirlit, allt að því óhugsandi stellingar, sýna þær víðskvalir sem hinir dæmdu verða að líða, og ef betur er að gáð tjá þær tilfinn-

ingar mannkynsins og þjáningar.

Einfaldar myndir í miðaldahefð

Árið 1884 var hann kominn vel á veg með *Hliðin*, en það var svo dýrt að steypa það í brons að því var slegið á frest og því fór Rodin að sinna öðrum pöntunum sem lágu fyrir.

Dewavrin borgarstjóri í Calais lagði inn pöntun 1884 um *Minnismerki um borgara í Calais*. Rodin sýndi það verk í heild sinni á samsýningu þeirra *Monets* árið 1889. Í þessu minnismerki dró Rodin upp einfaldar myndir og vann þannig í anda miðaldahefðarinnar.

Enn íhaldssamara var minnismerki um *Claude Lorrain* sem Nancy-borg pantaði árið 1886. Það verk var afhjúpað árið 1889. Pöntun barst frá hinu opinbera um *Minnismerki um Victor Hugo*, því var ætlaður staður í *Panthéon*. *Félag áhuga-*

manna um bókmenntir pantaði minnismerki um *Balzac*.

Sleitulaus vinna og Camille Claudel

Rodin nálgast verkefnið ævinlega með opnum huga, hann reynir að ná fullkomnun og kærir sig kollóttan um það hvort smáatriðin séu nákvæmlega rétt eða hvort verkin kunni að hneyksla. Hann hikar ekki við að tjá sinn eigin sannleika enda þótt það kunni að setja blett á orðstír hans.

Hann vinnur sleitulaust í þessum anda á árunum 1880 til 1898 en það ár sýnir hann *Kossinn* og *Balzac* á sýningunni á *Champs de Mars*. Félag áhugamanna um bókmenntir vill ekki sjá styttuna af *Balzac* þegar til kemur. Rodin tekur styttuna af sýningunni og hún er ekki steypst í brons fyrr en árið 1936.

Þetta sama ár, 1898, slútur listamaðurinn endanlega sambandinu við *Camille Claudel*. Þetta ástríðufulla, krefjandi og áttakamíla ástarsamband verður ódauðlegt í verkum listamannanna tveggja: myndir af þarinu, en líka af blíðu og fyrirgefningu.

Auguste Rodin öðlast heimsfræð

Árið 1890 stofnar Rodin *Hlið þjóðlega listafélag* ásamt þeim *Carrière*, *Puvis de Chavannes* og *Dalou* sem er kosinn formaður félagsins. Árið 1893 tekur Rodin við stjórn höggmyndadeildarinnar af *Dalou*.

Á *Heimssýningunni í París aldamótaárið 1900* opnar hann sýningu á hundradögum fimmtíu verkum í *Pavillon de l'Alma* og öðlast við það heimsfræð. Á sama tíma er í Buenos Aires afhjúpað verkið *Minnismerki í Sarmiento*. Hver sýningin tekur við af annari: 1901 í Feneyjum og í Berlín; 1902 í Prag; 1904 í Lundúnum, þar sem hann tekur sæti *Whistlers*, sem var þá nýlátinn, í *Hinu alþjóðlega félagi listmálara, myndhöggvara og leturgrafara*. Rodin hittir *herzogaynjuna af Choiseul* og er í tygjum við hana allt fram til ársins 1912.

Persónulegt og mannlegt yfirbragð

Rodin gegnir æ mikilvægara hlutverki í listaheimi þessa tíma, orðstír hans fer vaxandi. Hann gerir fjöldann allan af mannmyndum, jafnt af vinum sínum sem þekktu fólki úr heimi bókmennta og lista, stjórnmálanum og utanríkisþjónustunni.

Það er sama hver á í hlut, alltaf skal hann ljá verkum sínum persónulegt og mannlegt yfirbragð, honum tekst ætíð að sundurgreina á hárfínan hátt líf þess sem hann er að fást við; „fallegar brjóstmyndir leggja sögunni lið“, sagði *Dujardin-Beaumetz* eitt sinn við hann.

Eftir 1908 er Rodin hufanginn af nýju viðfangsefni: dansinn við líkama sem hreyfast, sem frjálsgestargreyfingar og stellingar.

Ráð Rilkes og Rodin-safnið

Hann fer að ráðum *Rainer Maria Rilke* og kemur sér fyrir í *Hitel Biron*, enda þótt hann búi áfram í *Meudon*.

Árið 1916 lætur hann öll verk sín og höfundarétt af hendi rakna í þrennu lagi til franska ríkisins gegn því skilyrði að komið verði á fót *Rodin-safni* í *Hitel Biron* og garðinum umhverfis það.

Gifting og dauði Rodins

Í janúarmánuði 1917 gengur hann að eiga *Rose Beuret*. Hálfum mánuði síðar deyr hún og í nóvember sama ár deyr Rodin. Þau eru jarðsett í garðinum við *Villa des Brillants* í *Meudon* þar sem hann var með vinnustofu. Yfir þeim vakir *Hugsuður*.

Í upphafi tuttugustu aldarinnar vann Rodin með fjölda stíltegunda, viðfangsefna og hráefna. Hann gekk með svo opnum huga til verks, hann var svo skarpur og úrræðagóður og hugmyndirnar sem hann vann með í verkum sínum bera vott um slíkan sköpunarmátt og frjósemi að hann er sá listamaður sem aðrir listamenn bera sig saman við enn þann dag í dag.